

GEOWANDELING

ROCHEFORT

United Nations
Educational, Scientific and
Cultural Organization

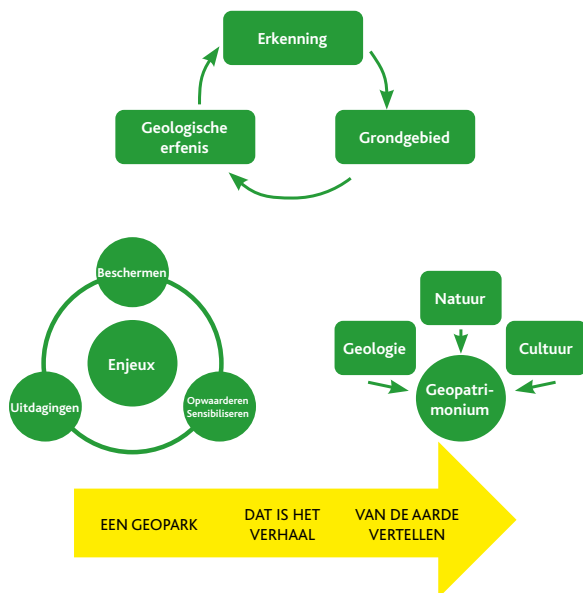

Famenne - Ardenne
UNESCO
Global Geopark

EEN GEOPARK ?

WAT IS EEN UNESCO GLOBAL GEOPARK ? EEN KEURMERK DAT DE UNESCO TOEKENT

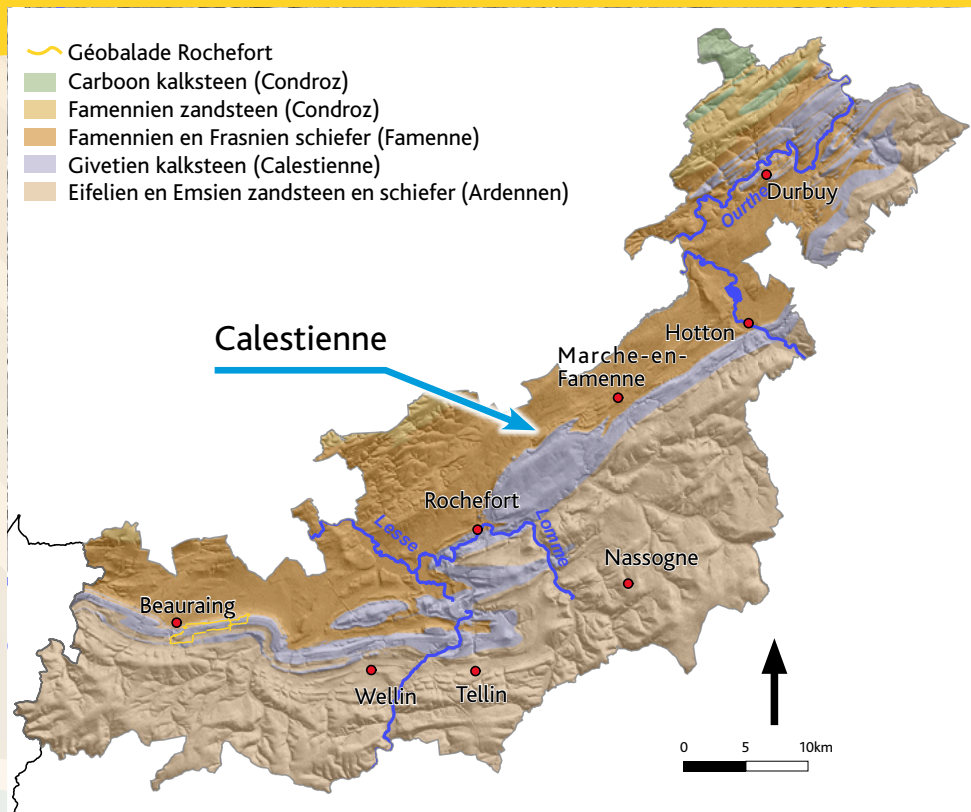
UNESCO Global Geopark is een keurmerk dat de UNESCO wereldwijd uitreikt aan een regio waar de opmerkelijke landschappen en sites volgens een globaal concept voor bescherming, educatie en duurzame ontwikkeling worden beheerd. Eind 2019 waren er wereldwijd 147 UNESCO-geoparken in 41 landen.

HET UNESCO GLOBAL GEOPARK FAMENNE-ARDENNE

Het Geopark bestaat uit de gemeenten Beauraing, Wellin, Tellin, Rochefort, Nassogne, Marche-en-Famenne, Hotton en Durbuy, die allemaal gekenmerkt worden door hun ligging op de 'Calestienne', de kalkzoom op de overgang tussen de Famenne en de Ardennen. Dit komt neer op een oppervlakte van 910 km², voor 67.250 inwoners. De kalkgesteenten van de Calestienne en de bijhorende grotten (karstnetwerken), die verband houden met de geologische structuur, zijn de twee geologische troeven van het Geopark.

Calestienne

De landschappen in het Geopark weerspiegelen vaak de aard van de ondergrond. Onder deze landschappen valt vooral een bepaalde strook op. Het gaat om de 'Calestienne', de leidraad van het Geopark. Deze strook bestaat vooral uit Givetien kalksteen en strekt zich uit van Chimay in het westen tot Remouchamps in het oosten. Ze wordt in het zuiden begrensd door het Ardens massief en in het noorden door de depressie van de Famenne. Het woord Calestienne komt misschien van het Duits 'Kalkstein',

Vereenvoudigde geologische kaart van het UNESCO Global Geopark Famenne-Ardenne, in bovendruk op het reliëf (Lidarbeeld), met duidelijke weergave van de link tussen de geologie en de geomorfologie. Zandsteen is sterker dan kalksteen, dat zelf dan weer een hogere weerstand heeft dan schiefer, wat leidt tot het reliëf dat op de kaart te zien is: ten zuiden de Ardense hoogtes die uitlopen in een smalle vrije depressie in het Eifelien schiefer, de kalkzoom van de Calestienne in reliëf (blauw) en in het noorden het schist in een depressie (bruin). (Gegevensbronnen: 'Waalse Overheidsdienst': <http://geoportail.wallonie.be>).

kalksteen, of van een voorvoegsel dat kan slaan op kalk of op warmte (op kalksteen groeien meer thermofiele (die van warmte houden) planten dan op schist) - en het Waalse woord voor heuvel 'tienne'.

Geologische geschiedenis

1. De geologische geschiedenis van het Geopark begint met de afzetting van afbraakproducten (sedimentatie), tijdens het Devoon (419 tot 359 Ma), in horizontale lagen op de zeebodems.

2. Deze sedimenten stapelen zich

Systeem	Series	Etage	Leeftijd Ma
Devoon	Boven	Famennien	359
		Frasnien	372
	Midden	Givetien	383
		Eifelien	388
			393
	Onder	Emsien	408
		Praguïen	411
		Lochkovien	419

In de geologie, wordt de chronologie vaak weergegeven door een geologische tijdschaal. De afbeelding toont de tijdschaal van het Devoon (een onderdeel van het Paleozoïcum). De verschillende etages dragen de namen van de plaatsen waar ze het eerst beschreven werden. Ons Geopark ligt in het hart van locaties die belangrijk zijn voor de geologie van het Onder- en Midden-Devoon.

op en worden door een langzaam proces omgezet in harde gesteenten. Het resultaat is dat de belangrijkste gesteenten in de bodem van het Geopark sedimentair zijn: schiefer, zandsteen, kalksteen.

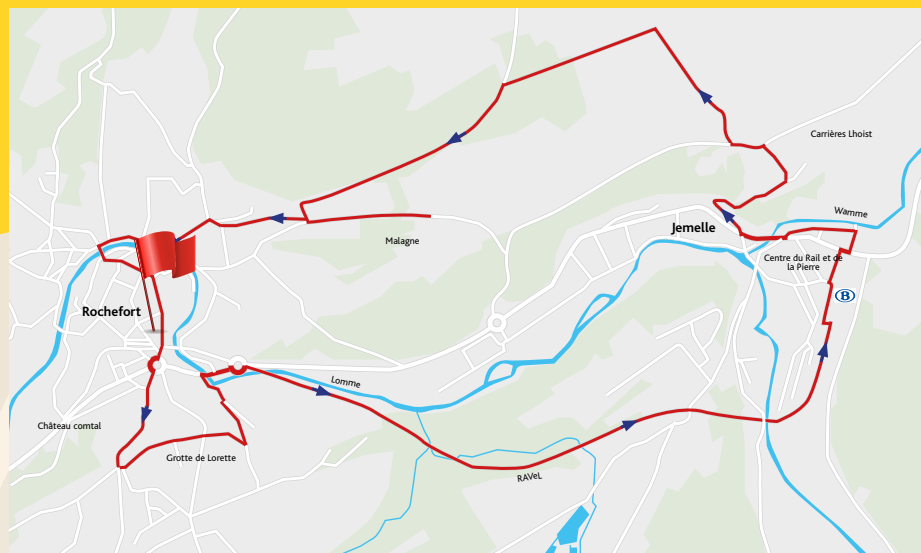
3. Vervolgens zullen deze gesteenten ingrijpende veranderingen ondergaan, 320 miljoen jaar geleden, bij de vorming van een oud gebergte (Variscische plooiing), waar het Geopark een overblijfsel van is. Daaruit volgden tal van plooien en breuken die vandaag nog goed te zien zijn in het landschap, zoals de anticlinale van Durbuy.

4. Deze bergketen werd al snel afgesleten tot een enorm vlak oppervlak, schiervlakte genoemd. Dit oppervlak is vandaag nog de subhorizontale horizonlijn die overal in Hoog-België te zien is. Tijdens het eind van het secundair tijdperk (Mesozoïcum) en in het begin van het tertiair tijdperk (Cenozoïcum) zal een warm en vochtig klimaat de kalkgesteenten ingrijpend aantasten en 'fantomen' vormen, die de voorlopers zijn van de grotten. In het tweede deel van het Cenozoïcum wordt de Ardense sokkel opgetild, zakt het hydrografisch net naar beneden en worden grotten gevormd.

DE RICHTLIJNEN VOOR DE WANDELAAR :

- ▶ Respecteer de natuurlijke ruimtes, het geologisch patrimonium, de fauna en flora en pluk niets.
- ▶ Volg de verkeersregels, die dezelfde zijn op de landelijke wegen als op de rest van het wegennet, en leef ook de verbodsbepalingen en verkeersbeperkingen na.
- ▶ Gebruik het voetpad als het er is, of wandel anders aan de linkerkant, om het verkeer tegemoet te zien komen.
- ▶ Zorg ervoor om altijd goed zichtbaar te zijn voor de chauffeurs (draag lichte kleding).
- ▶ Kies vooral voor lange kleding, om u te beschermen tegen teken.
- ▶ Blijf op de paden en wegen en volg de vaste of occasionele bewegwijzering.
- ▶ Neem privé-eigendom zorgvuldig in acht, want de toegang is onderworpen aan het voorafgaand akkoord van de betrokken eigenaar.
- ▶ Komt u een andere gebruiker tegen, blijf altijd en overal hoffelijk en neem het initiatief om te groeten.
- ▶ Blijf discreet, denk eraan dat geluid en zeker lawaai storend is.
- ▶ Maak de dieren op de weiden niet bang.
- ▶ Hou uw hond aan de leiband en onder controle.
- ▶ Gooi nooit afval weg.
- ▶ Vuur maken is streng verboden.
- ▶ Neem tijdens het jachtseizoen (september tot januari) inlichtingen alvorens op stap te gaan. De lijst van de jachtgebieden en -openingstijden per gemeente is beschikbaar bij de toeristische diensten van de streek.
- ▶ Neem voldoende water mee.
- ▶ Trek gepaste schoenen aan.
- ▶ Bekijk vooraf de weersvoorspellingen.

Vertrek / Aankomst : Parking place Albert 1er, 5580 Rochefort.

GPS (WGS84): Breedtegraad : 50.158921°

Lengtegraad : 5.223361°

Lengte/Duur : 12,7 km – 3u15

Hoogteverschil : 250 m

Moeilijkheidsgraad: Gemiddeld

U kan op twee manieren aan deze wandeling beginnen, maar u vertrekt wel altijd aan het station van Jemelle. Kiest u voor de trein, dan start de wandeling aan de uitgang van het station van Jemelle. Komt u met de auto, dan laat u deze staan op het groot gratis parkeerterrein aan het station van Jemelle, om dan via het centrum van Rochefort aan de hier uitgestippelde tocht te beginnen. Deze tocht loopt deels over een RAVeL-route (netwerk voor de zachte weggebruiker) en kan dus makkelijk met de fiets afgelegd worden. De doorgang tussen de grot van Rochefort en de Nou Maulin vraagt eerder een mountainbike.

Deze wandeling start dus in het centrum van Rochefort en verbindt Jemelle via de RAVeL 150, langs de vallei van de Lomme. Deze vallei volgt hier de kalkstrook en is geboetseerd door grote karstverschijnselen. De terugweg naar Rochefort loopt langs de linkeroever van de Lomme, met een klim aan de rand van het plateau van de Gerny, en omvat een bezoekje aan de Gallo-Romeinse villa van Malagne.

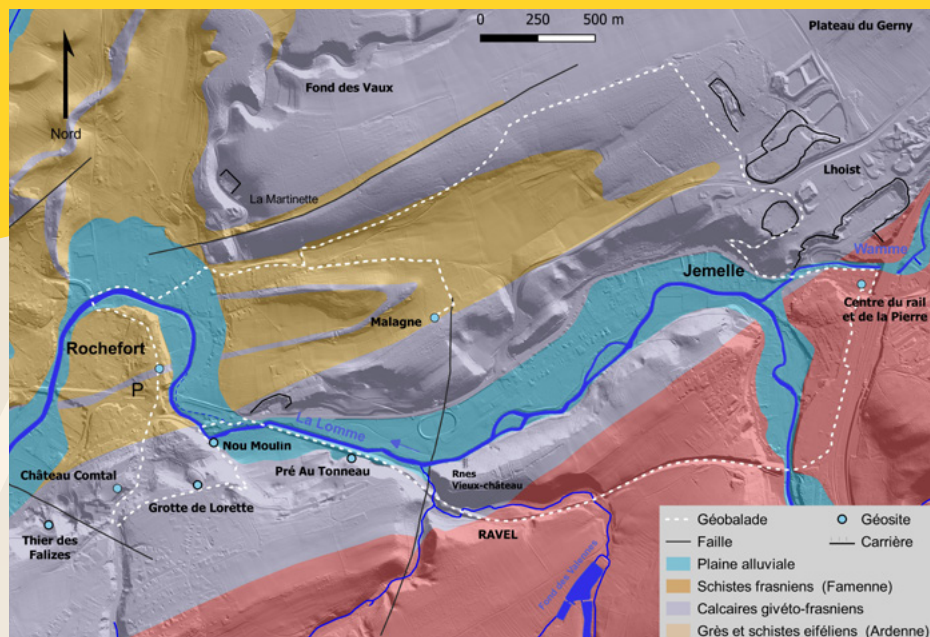
Verlaat de parking van de place Albert 1er en ga dan rechts de rue de Behogne in. Steek de rotonde over en volg 400 meter lang de rue Jacquet. U staat nu aan de eerste geosite van het Geopark Famenne-Ardenne, dat u tijdens uw tocht zal ontdekken.

Het Gravenkasteel van Rochefort werd in de middeleeuwen gebouwd door de Montaigu's, de eerste heren van Rochefort. Het zal een van de grootste versterkte kastelen van de Calestienne zijn. De stad dankt er trouwens haar naam aan, rocha fortis of versterkte rots. Geomorfologisch is het kasteel opmerkelijk

Het Gravenkasteel

gelegen. Het werd opgetrokken op een rotsachtige heuveltop van kalksteen, in een meander van de Lomme. Aan de top van het rotsuitsteeksel lag een omzeggens horizontaal oppervlak op 230 meter hoog. Dat oppervlak komt overeen met het boventerras van de Lomme. Dit is een zeer interessante

Weergave van het wandelparcours op een reliëfbeeld, aan de hand van het LiDAR-procedé (Service public de Wallonie: <http://geoportail.wallonie.be>). De LiDAR-technologie filtert alle beplanting uit en zet zo het reliëf van het bodemoppervlak in de verf.

dominerende en strategische ligging, die daarom uiteraard erg in trek was. Het kasteel torent in het noordwesten uit boven de depressie van de Famenne, in het zuiden en het oosten boven het droge dal van de rue Jacquet⁽¹⁾ en in het westen de dolines (komvormige kuil) van de Thier des Falizes. In het noorden wordt de kaap afgebakend door een klif die ontstond uit de ongelijkmatige erosie bij het contact tussen de kalksteen en de schist. Het kasteel zal meer dan eens belegerd worden. Het wordt verbouwd tot paleis en daarna genationaliseerd, om dan als 'groeve' te worden gebruikt door de inwoners van de stad,

die op zoek zijn naar stenen voor hun bouwsels. Deze heuse archeologische en geschiedkundige schatkamer staat vandaag open voor bezoekers. Meer info is te vinden op de website: www.chateaurochefort.be.

Wandel nog 100 meter de rue Jacquet af en draai dan linksaf op de place Lafayette. Neem de avenue des Tilleuls (steegje dat in het begin erg steil is). Na 400 meter vindt u aan het kruispunt links van u een diepe depressie. Dat is de Val d'enfer of duivelsvallei. Daar tegenover is het onthaalkantoor van de Grot van Lorette gevestigd.

1 Droge vallei van de Fontaine Sainte Odile in Hamerenne

U bevindt zich nu op het plateau Notre Dame de Lorette, een vrijwel horizontaal oppervlak, namelijk de verlenging van het oppervlak van het kasteel, voorbij het kleine dal van de rue du Jacquet. Vanuit de lucht gezien, vertoont dit plateau grote afgesloten depressies. Als een depressie niet het werk is van de mens (granaattrechter, uitgraving), is ze vaak het resultaat van de oplossing van het onderliggend kalkgesteente, wat deze depressies vormt, die 'dolines' genoemd worden. Het zijn ook tekenen aan de oppervlakte die op de waarschijnlijke aanwezigheid van grotten wijzen. Onze ogen zien hier wel degelijk typische morfologische vormen van een karstlandschap. Origineel aan de Grot van Lorette of Grot van Rochefort is haar beheer. Dit berust namelijk op een project dat zowel bestaat uit de

toeristische exploitatie van de site, als uit wetenschappelijk onderzoek en de pedagogische toepassing van de wetenschappelijke resultaten voor het publiek. Ze is dus een belangrijke geosite van ons Geopark. De Grot van Lorette beslaat zes kilometer galerijen onder het plateau. Sommige zijn ingericht voor bezoek door toeristen, in andere is het ondergronds laboratorium gehuisvest. De locatie voor dit lab werd gekozen na de ontdekking van een actieve breuklijn in de grot die sommige galerijen vervormt of beetje bij beetje blokken en afzettingen vergruist. Dit laboratorium is bestemd voor geofysisch onderzoek (studie van de breuklijnen, seismologie, gravimetrie) en hydrogeologische studies (studie van de doorsijpeling van water in het gesteente).

Goed om te weten:

Karst slaat op alle bovengrondse en ondergrondse vormen die het resultaat zijn van de erosie van vooral carbonaathoudend gesteente: afgesloten depressies (dolines), droge valleien, verdwijnpunten van rivieren (verdwijngaten en 'chantoirs' of holtes), grote waterbronnen die voordien onder de grond zaten en weer aan de oppervlakte kwamen (resurgenties of karstbronnen) en holtes in alle mogelijke vormen en groottes (grotten, kalksteenkoepels). De term 'karst' komt van de gelijknamige regio Carso of Kras, een kalkplateau dat voornamelijk in Slovenië te vinden is, maar ook in Italië en in Kroatië. Een fluviatiel of rivierrass is een landvorm op een of beide flanken van een vallei, die ontstaat als een restant van een vroegere riviervlakte, uit een periode waarin een rivier op een hoger niveau in het landschap stroomde. Een terras kan zowel het resultaat zijn van aanslibbing (alluviaal terras) of van afvlakking door erosie, ofwel van het rotsbed (rotsterras) of van een vroeger terras (ingebed terras).

Door de galerijen van de grot stroomde vroeger een ondergrondse rivier, maar nu staan ze grotendeels droog. Op bepaalde plekken zijn er nog kleine riviertjes en ondergrondse meren te zien. Dat bewijst dat de grot van Lorette aangesloten is op een groter net, dat trouwens nog deels te ontdekken is: de ondergrondse Lomme - Wamme. Deze twee rivieren dalen af van de Ardennen en wanneer ze in het kalkgesteente komen, volgen ze de kalkstrook in de plaats van deze loodrecht te snijden zoals de Lesse doet in de grotten van Han. De Lomme en de Wamme die de kalkstrook volgen, duiken deels en

geleidelijk onder de grond, wat een zeer complexe ondergrondse loop vormt, die omzeggens in dezelfde richting als boven de grond stroomt. Het water komt weer naar boven in de resurgentie van Eprave. Deze ondergrondse stroom sluit, aan de Grot van de Nou Maulin, aan op de meander aan de oppervlakte die de stad Rochefort omklemt.

Volg de avenue de Tilleuls naar de kapel van Notre-Dame de Lorette en haar kruisweg. Geniet aan de achterkant ook zeker van het uitkijkpunt van Notre-Dame de Lorette.

Blik op de ondergrondse Lomme-Wamme, die ontdekt werd in het niet-aangelegde deel van de grot van Lorette (foto Gaëtan Rochez).

Goede tip:

De grot van Lorette. Een bezoek aan de grot duurt ongeveer anderhalf uur, met een hoogteverschil van 60 meter op het lage punt van de grot, waar een rivier stroomt over sterk verweerde rotsen. Het brengt u langs enkele emblematische galerijen van het netwerk. In het onthaalgebouw is ook een filmzaal ingericht. Daar vertelt de film 'Vidéokarst' u alles over het lopend wetenschappelijk onderzoek en geeft u ook een overzicht van de niet-toegankelijke galerijen. Het gebouw van de gidsen herbergt een minitontoonstelling over het seismologisch onderzoek. Info: <https://grottedeloretterochefort.ellohaweb.com/>

Het uitkijkpunt van N.D. de Lorette biedt een prachtig panorama op de vallei van de Lomme. In de verte laten zelfs de industriële installaties van de Lhoist-groeven zich raden. Maar laten we ons nu toespitsen op het tracé van de Lomme. U vermoedt vast al dat deze hier wel degelijk de kalkstrook volgt, want de twee flanken van de vallei lijken erg op elkaar en zijn vrij steil. Tussen deze twee flanken ligt een groot horizontaal oppervlak. Dat is de alluviale vlakte van de Lomme waar de rivier door kronkelt. Merk op dat het parcours van de Lomme verschillende keren werd bijgesteld door de mens, onder meer bij de aanleg van de spoorweg. De alluviale vlakte bestaat uit keien en fijne sedimenten. Ze zal ingenomen worden door het water bij hoogwater en speelt zo de natuurlijke rol van opslorping van het

Het uitkijkpunt van N.D. de Lorette.

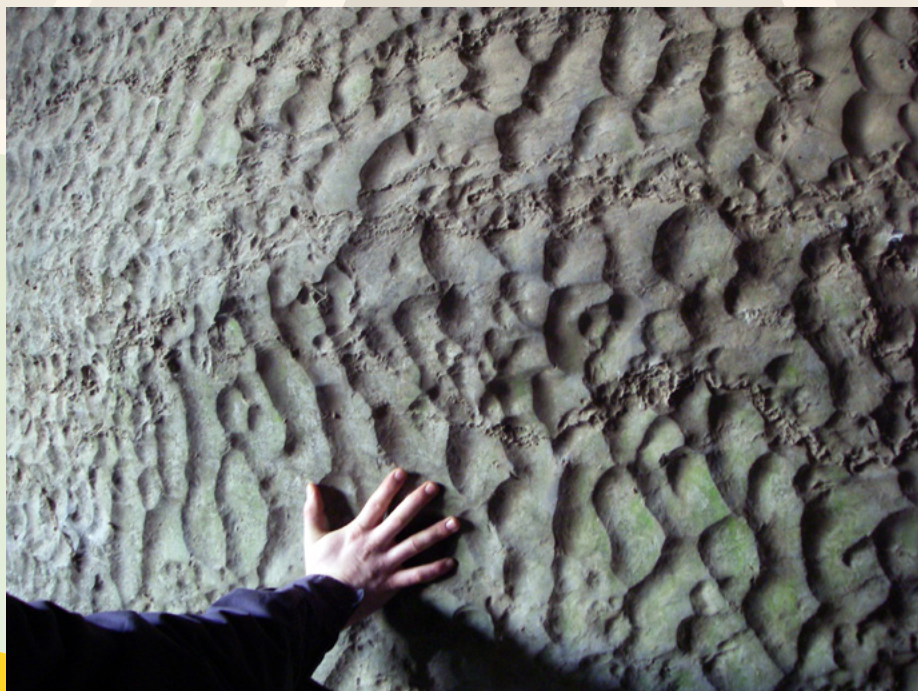

wassende water. Het is dus duidelijk waarom deze zone door de Waalse Overheidsdienst (Service Public de Wallonie (SPW) als overstromingsgebied aangemerkt is.

Achter de kapel vindt u een kleine aardeweg die de heuvel afdaalt. Volg deze 300 meter lang. Beneden slaat u linksaf.

Nu staat u aan het portaal van de Trou Maulin, die toegang geeft tot een complex netwerk van meer dan 1600 meter galerijen. U kan met een zaklamp een twintigtal meter verkennen in de ingangsgalerij (voor de

rest is speleologische omkadering nodig). De linkerwand van het portaal is gemerkt met een reeks van asymmetrische holtes in de vorm van lepels. Deze structuren of 'stroomribbels' wijzen op de aanwezigheid van een woelige stroom en geven de richting van de stroming aan. Ook is vast te stellen dat de galerij onder het niveau van de bovengrondse Lomme daalt. De speleologen vinden het niveau van de waterlaag terug op een vijftiental meter onder de Lomme. Tegenover het portaal scheidt een dijk de rivier van de grot. Anders zou de Lomme aan de Trou Maulin volledig onder de grond gaan. De lokale overheid liet in

Stroomribbels die de stroomrichting van het water aanduiden (van links naar rechts).

Het portaal van de Nou Maulin, bij hoogwater.

de vorige eeuw deze dijk aanleggen en het bed van de Lomme plaveien. Het doel was om de waterloop bovengronds te houden wanneer hij door de stad stroomt, om gezondheidsredenen en als aandrijfbron voor oude molens.

Volg nu het verharde pad naar de stad. Boven gekomen, gaat u naar rechts om de brug over te steken. Loop rechts rond de rotonde en neem onmiddellijk de RAVeL-weg tegenover u (aan de handelszaak).

Lijn 150 of de Lesselijn is een oude spoorweg die in 1880 werd aangelegd om de stad Rochefort te verbinden met Jemelle, een belangrijk verbin-

dingsstation op de lijn Brussel-Luxemburg. De Belgische staatsspoorwegen (Chemins de fer de l'État belge) verlengt in fasen deze lijn 150 naar Dinant, dat in 1898 wordt bereikt. In de Tweede Wereldoorlog blaast het verzet de bruggen over de Lesse op in Vignée en in Villers-sur-Lesse. De NMBS zal het verkeer weer opstarten in 1950. In 1978 komt het laatste cabotagekonvooi aan in het station van Jemelle. De afbraak van de lijn wordt voltooid in 1985, om plaats te maken voor de RAVeL-weg die we vandaag zien. Het aparte aan een spoorlijn is dat deze de meest rechte en horizontaal mogelijke is, wat de bouw en aanleg van tunnels, bruggen, greppels en ophogingen noodzaakt. Een deel

van het stuk van de geowandeling tot aan het station van Jemelle, de eindhalte van lijn 150, loopt langs een greppel, waar de rots tot op een tiental meter werd ingesneden. Het is een van de mooiste doorsneden van het Geopark, voor de studie van de geologie van het Midden-Devoon (Givetien en Eifeliaan, of dus van 393 Mj tot 383 Mj).

Steek de metalen brug over de Lomme over en zet uw weg verder. Na 500 meter ontdekt u rechts, beneden aan de RAVeL-weg, een grote grotingang die vaak afgeschermd is door groen in de bloeitijd.

De 'Grotte du Pré-au-Tonneau' op de linkeroever van de Lomme maakt indruk door de omvang van haar ingangsportaal. Dit portaal mondt uit in een loodrechte, oostwestelijk ge-

richte galerij. Deze ontstond door de instorting van de scheidingswand tussen de vallei en de galerij die er parallel mee loopt. Het was een van de belangrijkste verdwijngaten van de Lomme en werd er daarna van gescheiden door de aanleg van de spoorwegberm in 1880.

Als het debiet van het water van de Lomme groot genoeg is, worden de verdwijngaten stroomopwaarts van de grot actief en voeden de galerij langs de linkerkant van de ingang. De rivier loopt rechts van de ingang verder om dan na zowat vijftig meter te verdwijnen in een sifon.

Zet uw tocht verder op de RAVeL-route, die de vallei van de Lomme inruilt voor een bijrivier, de beek van de Fond des Valennes. Loop 400 meter verder over de brug van de beek.

De RAVeL-weg bij zijn doorgang in een greppel in het klastisch gesteente van het Eifeliën.

Links van de RAVeL-route prijkt een heuvel met steile hellingen. Bovenop dit uitsteeksel herbergt een door erosie uitgesuurde vlakte van meer dan anderhalve hectare de ruïnes van het 'Vieux-Château' of 'Fayt Oppidum'. Het gaat om versterkingen die uit de middeleeuwen zouden dateren.

Verder langs de RAVeL-weg maakt het kalkgesteente geleidelijk plaats voor

klastisch gesteente: siltiet en gres. Na een tweede brug laat u de beek van de Fond des Valennes definitief achter u. De RAVeL-weg loopt nu enkel nog door een greppel gedurende 800 meter, langs donker zandsteenachtig gesteente, om dan aan te komen in de vallei van de Lomme en een beetje verder het station van Jemelle.

Station en Lhoist-industrie.

De aankomst in Jemelle doet even de adem stokken. In enkele tientallen meters wordt overgestapt van natuur en steen naar een uitsluitend geantropiseerd gebied (beïnvloed door de mens): spoorbaan, (verlaten) werkplaatsen en NMBS-station en op de achtergrond wanden van groeves en de installaties, die wel nog in werking zijn, voor de kalkproductie van de groep Lhoist.

De liefhebber van de verkenning van

Oude werkplaats van de NMBS.

het platteland zal hier, in het verlaten deel van het station, een ideaal stuk industrie vinden voor enkele foto's van oude spoorwerken, die uniek zijn in de Calestienne.

Steek de parking van het station over en volg de rue des Marchandises. Steek aan het eind de rijksweg over (rue de Ninove) en u vindt links van u het 'Centre du Rail et de la Pierre', partner van het Famenne-Ardenne UNESCO Global Geopark.

Net als de kalkontginning droeg ook de spoorweg bij tot de bloei van Jemelle in de roemrijke tijd. Jemelle lag immers op gelijke afstand van Brussel en Luxemburg en wordt daarom een zenuwcentrum voor de maintenance

en het onderhoud van het spoormateriaal. Het trekt dus heel wat arbeiders aan in de eerste helft van de 20ste eeuw. Maar elke medaille heeft zijn keerzijde ... In de Tweede Wereldoorlog, meer bepaald op 10 mei 1940, is Jemelle ook het eerste station dat gebombardeerd wordt.

Het is om de herinnering aan de spoorweg van de streek hoog te houden, dat de vzw 'Fous du Rail' er in 2000 in slaagt om het oude gemeentehuis te laten verbouwen tot 'Centre du Rail et de la Pierre', een museum op drie verdiepingen met een uitzonderlijke verzameling werktuigen en voorwerpen rond het spoorwezen van toen.

Goede tip:

Centre du Rail et de la Pierre Open van 1 april tot 31 oktober, elke dag behalve op vrijdag, van 13 tot 17 uur. Het Centre du Rail et de la Pierre zal u dus de geschiedenis van de Belgische spoorwegen doen ontdekken, en meteen de architectuur en de mechaniek van de wagons van toen. Ook de geschiedenis van de vakgroepen die verbonden zijn aan de spoorweg, wordt er opmerkelijk geschetst. Een ruimte is gewijd aan de 'Compagnie Internationale des wagons-lits'. Er staat een levensechte wagon met de marqueterie (inlegwerk), het zilverwerk en het porselein waarin toen aan boord werd opgediend. Op de kelderverdieping is een ruimte voorbehouden voor het verzet van de spoorarbeiders tijdens de oorlog 40-45. Hier wordt verteld hoe deze mannen de plannen en vooruitzichten van de veroveraars dwarsboomden. Op het programma: het principe van de kalksteenwinning, het proces voor de fabricage van de kalk en zijn afgeleide producten. Voorstelling van de lokale geologie met een collectie stenen, fossielen en mineralen.

Centre du Rail et de la Pierre

Laat het Centre du Rail et de la Pierre achter u en sla de hoofdweg links in. Veertig meter verder gaat u meteen linksaf, de rue des Carrières in (vóór de tunnel onder de spoorweg). Aan het eind van deze straat slaat u links de rue de la Wamme in. Deze straat loopt langs de Wamme.

Aan de andere kant van de Wamme is een klif te zien. Deze merkt een historische site voor het dorp, de oude kalkgroeve van On. De groeve was al in de 19de eeuw actief, door de bouw van de spoorlijn Brussel-Luxemburg (1850). Enkele bedrijven volgden er elkaar op, tot L. Lhoist ze in 1924 uitbreidde en moderniseerde. Sinds-

dien wordt de groeve niet meer geëxploiteerd, maar herbergt de installaties voor de verwerking van kalksteen tot kalk, waarvan de ovens de kern van de verwerkingsactiviteit zijn. Elk jaar wordt 400 000 ton kalk verzonden per vrachtwagen of wagon, vooral naar staalverwerkende klanten of klanten die actief zijn in milieubescherming. De site van On-Jemelle stelt rechtstreeks 105 mensen tewerk. De ovens van de fabriek werken op kalksteen uit het Frasnien, die afkomstig is van de groeve van La Boverie. Ze is gelegen op de noordelijke flank van de Calestienne aan de overkant.

Volg verder de rue de la Wamme tot aan het kruispunt met de rue de Ninove. Ga na 200 meter rechtsaf en volg dan rechts van u de rue du Gerny (klimt sterk in het begin). Volg deze nog 850 meter, om dan aan te komen op de N836 Rochefort-Marche. Steek voorzichtig de rijksweg over en volg de weg er tegenover (rue de l'Observatoire). Sla na 150 meter de aardeweg links in en volg deze laatste nog 500 meter tot aan een bocht met een rechte hoek naar links.

We staan hier op een hoog punt van een fors afgevlakt reliëf. Van aan de chaussée de Ninove kruisten we enkele oude groeves (niet altijd makkelijk te zien, want ze zijn omheind). Als

we verder noordelijk zouden lopen, zouden we aan de groeve van La Boverie komen, die we al noemden. Geologisch gezien, verlaten we van aan de groeve van On tot aan de groeve van La Boverie, de kalkzoom nooit. Normaal heeft de Calestienne een dikte van minder dan een kilometer. Hier is de Calestienne het dikste, met vier km, als resultaat van een geologische anticlinale structuur: het plateau van de Gerny (of anticlinale (plooi) van Gerny). Deze strekt zich uit van Rochefort in het oosten tot aan Hargimont. Dit licht glooiend kalkplateau werd bedekt met eolische siltafzettingen (door de wind) die zeer bevorderlijk zijn voor teelten.

Luchtgezicht op de overblijfselen van het woongedeelte van de villa van Malagne.

Loop nog 750 meter verder, langs de weg die de kamlijn volgt, tot aan een macadembaan. Sla linksaf en wandel nog eens 1200 meter tot aan een eerste kruispunt, meteen gevolgd door een tweede. Blijf links en volg de rue du Coirbois gedurende 500 meter. U vindt links van u de villa van Malagne (Jemelle).

Malagne is een uitzonderlijk Gallo-Romeins landelijk domein aan de rand van de Calestienne, op een heuvel die uittorent boven de vallei van de Lomme in het zuiden en een voortzetting van de depressie van de Famenne naar het noordwesten toe. Het kalkplateau van de Gerny strekt zich noordoostelijk uit. Dit was een strategische positie op een zuidgerichte ligging aan de grens tussen de kalklagen en de schieferlagen van het Devoon (385 miljoen jaar). Net als de rest van het plateau van de Gerny, was de stenig-leembodem met kalksteen- of schieferbijmenging gunstig voor teelten. Zoals veel oude sites werd Malagne hier dus niet toevallig gevestigd, maar vooral omwille van een bundeling van gunstige geologische en topografische kenmerken. De villa van Malagne in Jemelle is het enige landgoed van grote omvang van het Geopark en zal worden gebouwd in het midden van de eerste eeuw van onze tijdrekening. De antieke vestiging groeide uit tot een pool voor pedagogie, toerisme en experimentele archeologie (kalkoven).

Goede tip:

Malagne, Archéoparc de Rochefort, partner van het Geopark. Neem de tijd om op verkenning te gaan in deze prachtige geosite vol buitengewone historische en archeologische schatten. U ontdekt er ook hoe de Romeinen en Galliërs er leefden, wat ze aten, hun beroepen, hun teelten en gewassen. De site is elke dag open in juli en augustus en tijdens het weekend, op feestdagen en schoolvakanties, van de krokusvakantie tot en met de herfstvakantie. Meer info op <https://www.malagne.be/>

Kom dan snel op uw stappen terug en loop de rue du Coirbois weer af. Weer aan het kruispunt gaat u rechts de rue de la Martinette in. Na 450 meter slaat u links de rue Louis Banneux in. Na 250 meter en een bocht met rechte hoek rechts, loopt u 450 meter langs de Lomme. Steek dan links de stenen brug over en volg de rue de Behogne, over 480 meter. Loop voorbij de kerk, om dan ietsje verder, links van u, tegenover het cultureel centrum, uw laatste stopplaats te vinden.

U bent nu aangekomen aan uw laatste geosite: het toeristisch treintje (<https://www.rochefort.be/loisirs/tourisme/attractions/> TrainTouristique). Dit circuit doet u in een uur

tijd het natuurlijk erfgoed (her)ontdekken (panorama van de Rond du Roi, doline van Lorette) en ook het historisch erfgoed (gravenkasteel, kapel van Lorette, Malagne) van Roche-

fort, met tweetalige audiotoelichting. Loop verder langs de rue de Behogne en na 150 meter komt u rechts weer aan de parking op de place Albert 1er en uw wagen.

Referentie :

Frebutte, C. (dir.), 2014. Coup d'œil sur 25 années de recherches archéologiques à Rochefort, de 1989 à 2014. Namur, IPW, 228 p.

Quinif, Y. et coll. 2017. Hommes et Paysages. 43 Itinéraires des grottes et du calcaire, de Rochefort à Han-Sur-Lesse. ISBN : 978-2-9600712-6-9

Van De Poel, B. 1968. Géologie et Géomorphologie de la Région du Parc National de Lesse et Lomme (Han-sur-Lesse – Rochefort). Publication de l'asbl Ardenne et Gaume – monographie n°1.

Toeristische info

Syndicat d'Initiative de Rochefort

Rue de Behogne, 5 à 5580 Rochefort(B)

T. : +32(0)84/21 25 37 – courriel : infos@rochefort-tourisme.be

Maison du Tourisme Famenne-Ardenne

Place de l'Étang, 15 à 6900 Marche-en-Famenne (B)

T. : +32(0)84/34.53.27 – courriel : info@famenneardenne.be

WEB : www.famenneardenne.be

Brochure établie par le Geopark Famenne-Ardenne, asbl

Place Théo Lannoy, 2 à 5580 Han-sur-Lesse (B)

T. : +32(0)84/36.79.30

Tout commentaire sur cette géobalade pouvant être envoyé par mail à geopark@geoparkfamenneardenne.be

Téléchargement :

<https://www.geoparcfamenneardenne.be/fr/geobalades/rochefort1.html>

